

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2015

400/2015

Laki

yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta

Annettu Helsingissä 10 päivänä huhtikuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien, tuomioistuimen tuomitsemien yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon:

- 1) yhdyskuntapalvelu;
- 2) valvontarangaistus;
- 3) ehdollinen vankeus, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan;
- 4) nuorisorangaistus.

Tätä lakia sovelletaan myös pantaessa täytäntöön ehdonalaisen vapauden valvontaa, johon asettamisesta päättää Rikosseuraamuslaitos.

Tässä laissa tarkoitetaan *tuomitulla* 1 tai 2 momentissa tarkoitettua yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa.

Rikoslain (39/1889) 6 luvun 11 §:ssä sää-

detään yhdyskuntapalveluun, 11 a §:ssä valvontarangaistukseen, 10 §:n 2 momentissa ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan ja 10 a §:ssä nuorisorangaistukseen tuomitsemisesta.

2 §

Yhdyskuntaseuraamuksen tavoite

Yhdyskuntaseuraamuksen tavoitteena on rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tukea tuomitun sosiaalisen selviytymisensä edistämiseksi sekä lisätä hänen valmiuksiaan elää rikoksetonta elämää.

3 §

Yhdyskuntaseuraamuksen sisältö

Yhdyskuntaseuraamus sisältää tuomitun valvontaa, velvollisuuksia, kieltoja ja muita ehtoja sekä toimintaa, joka määritellään tuomitun tarpeiden ja olosuhteiden sekä yhteiskunnan turvallisuuden edellyttämällä tavalla siten kuin tässä laissa säädetään.

Yhdyskuntaseuraamuksen yksityiskohtaisesta sisällöstä määrätään 14 §:n mukaisessa rangaistusajan suunnitelmassa.

4 §

Tuomitun kohtelu

Yhdyskuntaseuraamukseen tuomittua on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpano ei saa aiheuttaa tuomitun oikeuksiin eikä olosuhteisiin muita rajoituksia kuin niitä, joista laissa säädetään tai jotka välttämättä seuraavat seuraamuksen täytäntöönpanosta.

Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanossa tulee toimia siten, ettei tuomitulle tai hänen läheisilleen aiheudu suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä seuraamuksen täytäntöönpanemiseksi. Alle 21-vuotiaana rikoksen tehneille nuorille tuomittua yhdyskuntaseuraamusta täytäntöönpanessa on kiinnitettävä erityistä huomiota tuomitun iästä ja kehitysvaiheesta johtuviin tarpeisiin.

Tuomituita ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa keskenään eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

5 §

Tuomitun yleiset velvollisuudet

Yhdyskuntaseuraamukseen tuomittu on velvollinen noudattamaan päihteettömyysvaatimusta ja osallistumaan yhdyskuntaseuraamuksen sisältönä olevaan toimintaan sekä täyttämään muut rangaistusajan suunnitelmassa määrätyt velvollisuudet.

2 luku

Täytäntöönpanoviranomainen ja täytäntöönpanovirkamiehet

6 §

Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos.

7 §

Valvoja ja hänen apunaan toimiva henkilö

Yksittäisen yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanosta vastaa tehtävään nimetty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies (*valvoja*).

Yhdyskuntaseuraamuksen tarkoituksenmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apuvälvoja*), jolla on tehtävän hoitamiseen soveltuva rikosseuraamusalan, sosiaalialan, terveysalan tai kasvatusalan koulutus sekä työkokemus. Apuvälvojan tehtävään voidaan määrätä muukin siihen sopiva henkilö, jos se on tarpeellista valvonnan järjestämiseksi.

Rikosseuraamuslaitos tekee apuvälvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvälvojan välille ei synny virka- eikä työsopimussuhdetta.

Apuvälvojaan sovelletaan tehtävässään julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia (424/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Valvojan ja apuvälvojan tehtävät

Valvojan tehtävänä on:

1) laatia ja antaa tuomitulle tiedoksi yhdyskuntaseuraamuksen rangaistusajan suunnitelma ja aikataulu sekä tarkoin selvittää tuomitulle yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvät velvollisuudet ja rajoitukset sekä seuraamukset niiden rikkomisesta;

2) tukea ja ohjata tuomittua;

3) valvoa tuomitulle tässä laissa säädettyjen ja tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien noudattamista;

4) olla tarvittaessa yhteydessä tuomitun huoltajaan, edunvälvojaan tai muuhun lailliseen edustajaan;

5) olla tässä laissa säädetyin tavoin ja tarvittavassa määrin yhteydessä tuomittuun;

6) olla yhteydessä puhelimitse ja tarpeen

mukaan valvontakäynnin paikkaan, jossa tuomittu osallistuu yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon sisältyvään toimintaan;

7) ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle tässä laissa säädettyjen tai tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien rikkomisesta sekä laatia selvitys asiasta;

8) huolehtia muista yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon vaatimista toimenpiteistä.

Apuvalvojan tehtävänä on toimia valvojan apuna 1 momentissa säädettyissä tehtävissä. Apuvalvojan on lisäksi noudatettava Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen hänelle antamia määräyksiä sekä ilmoitettava tälle, jos tuomittu ei täytä velvollisuuksiaan.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset apuvalvojan määrittämiseen liittyvästä menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen edellytysten selvittäminen

10 §

Seuraamusselvitys

Syyttäjä tai tuomioistuin pyytää Rikosseuraamuslaitosta laatimaan seuraamusselvityksen, jos rikoksesta epäiltyä syytetään rikoksesta, josta todennäköisesti tuomitaan yhdyskuntapalvelu tai valvontarangaistus. Rikosseuraamuslaitos voi myös rikoksesta epäillyn pyynnöstä laatia seuraamusselvityksen, jos siihen on painava syy.

Seuraamusselvitystä ei kuitenkaan tarvitse pyytää, jos rikoksesta epäilty on ulkomaan kansalainen ja hänen vakituinen asuntonsa on muualla kuin Suomessa ja arvioidaan, ettei yhdyskuntaseuraamukseen tuomitseminen eikä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon siirto toiseen maahan ole mahdollista.

Seuraamusselvityksessä arvioidaan rikoksesta epäillyn edellytykset ja valmiudet suorittaa yhdyskuntaseuraamuksesta. Selvitystä tehtäessä otetaan huomioon rikoksesta epäil-

lyn aikaisempi rikollisuus, päihteiden käyttö ja muut henkilökohtaiset ja sosiaaliset olosuhteet sekä valvonnan ja rikoksettoman elämän tukemisen tarve. Tässä yhteydessä selvitetään myös, suostuuko rikoksesta epäilty yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen tuomitsemiseen ja sen täytäntöönpanoon. Näiden tietojen perusteella Rikosseuraamuslaitos arvioi, soveltuuko rikoksesta epäilty yhdyskuntapalvelun tai valvontarangaistuksen suorittajaksi.

Jos rikoksesta epäillyn tilanteessa on tapahtunut seuraamusselvityksen laatimisen jälkeen muutos, joka vaikuttaa seuraamusselvityksen sisältöön, Rikosseuraamuslaitoksen tulee tehdä kyseiset muutokset seuraamusselvitykseen.

Nuorisorangaistukseen ja ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan tuomitsemista edeltävistä selvitystoimenpiteistä säädetään nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetussa laissa (633/2010). Valvontarangaistukseen tuomitsemista edeltävistä selvitystoimenpiteistä säädetään tämän lain 44 §:ssä.

11 §

Rangaistusajan suunnitelma

Jos Rikosseuraamuslaitos pitää rikoksesta epäiltyä soveltuvana suorittamaan yhdyskuntapalvelua, valvontarangaistusta, ehdollista vankeutta valvottuna tai nuorisorangaistusta taikka jos syyttäjä tai tuomioistuin sitä erikseen pyytää, seuraamusselvitykseen liitetään rangaistusajan suunnitelma, joka sisältää tiedot kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen:

1) tuomitun velvollisuuksista;

2) täytäntöönpanoon sisältyvästä työstä, palkattomasta työstä, kuntoutuksesta, koulutuksesta tai muusta toiminnasta sekä valvontatapaamisista;

3) valvontatavoista sekä muista valvontaan liittyvistä yksityiskohdista;

4) täytäntöönpanoon liitettävistä, tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävistä tukitoimenpiteistä.

Rangaistusajan suunnitelma on laadittava yhteistyössä rikoksesta epäillyn kanssa.

12 §

Tukitoimenpiteet

Ryhtyessään 11 §:ssä tai 71 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rangaistusajan suunnitelman laadintaan Rikosseuraamuslaitoksen tulee tarpeen mukaan yhdessä sosiaali- ja terveysviranomaisen kanssa kartoittaa rikoksesta epäillyn elinolosuhteita ja tukitoimenpiteiden tarvetta. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpano sekä tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävät tukitoimet on sovittava yhteen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tukitoimenpiteitä yhteen sovitettaessa kunta vastaa kunnallisten peruspalveluiden kustannuksista. Rikosseuraamuslaitos vastaa yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien toimintojen kustannuksista.

13 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset yhdyskuntaseuraamukseen soveltuvuuden ja muiden edellytysten selvittämisestä sekä seuraamusselvityksen ja rangaistusajan suunnitelman laatimismenetelmästä ja sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

14 §

Rangaistusajan suunnitelman täsmentäminen, täydentäminen, vahvistaminen ja tiedoksianto

Rikosseuraamuslaitos laatii ja vahvistaa yhdyskuntaseuraamuksen täsmennetyt rangaistusajan suunnitelman viipymättä, kun yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus, ehdollinen vankeus, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, tai nuorisorangaistus on tullut lainvoimaiseksi tai 16 §:ssä tarkoitettulla tavalla täytäntöön pantavaksi taikka kun Rikosseuraamuslaitos on 70 §:n mukaisesti asettanut ehdonalaisten vapauten päästettävän

vangin valvontaan. Täsmennetty ja vahvistettu rangaistusajan suunnitelma sisältää koko yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon aikaa koskevat, 11 §:n mukaisesti selvitysvaiheessa laadittua rangaistusajan suunnitelmaa tarkemmat tiedot ja määräykset:

- 1) täytäntöönpanon alkamispäivästä;
- 2) valvontatapaamisista;
- 3) sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tarpeellisista tukitoimista;
- 4) yhdyskuntaseuraamuksen suorituspaikoista, joita ovat määrätty asunto, yhdyskuntapalvelun palvelupaikka, sosiaali- tai terveydenhuollon julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämään hoitoon liittyvä hoitopaikka taikka muu toimintavelvollisuuden täyttämipaikka;

5) toimintavelvollisuuteen kuuluvista työtehtävistä tai muun toiminnan sisällöstä;

6) liikkumisrajoituksista ja muista yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen erityisistä ehdoista sekä palvelupaikan ja -tehtävien olosuhteista johtuvista ehdoista;

7) yksityiskohtaisesta aikataulusta;

8) seuraamuksen suorittamisen päättämispäivästä;

9) tuomitun elämänhallintaa edistävien tukitoimenpiteiden jatkuvuuden turvaamisesta rangaistuksen tultua suoritetuksi;

10) muista vastaavista yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanolle välttämättömistä tiedoista, määräyksistä ja ehdoista.

Rangaistusajan suunnitelma on laadittava yhteistyössä tuomitun kanssa. Rikosseuraamuslaitos laatii lisäksi yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen aikataulun.

Rangaistusajan suunnitelma annetaan tuomitulle tiedoksi henkilökohtaisesti. Samassa yhteydessä käydään tarvittavassa määrin läpi rangaistusajan suunnitelman yksityiskohtia sekä sen määräysten rikkomisen seuraamuksia.

Jos 1 momentissa tarkoitettua tietoa tai määräyksen yksityiskohta selviää myöhemmin kuin mitä täytäntöönpanon käynnistäminen ilman aiheetonta viivytystä edellyttää, Rikosseuraamuslaitos voi täydentää rangaistusajan suunnitelmaa tältä osin sen vahvistamisen ja tiedoksiannon jälkeen. Suunnitelmaa täydennettäessä noudatetaan, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään.

15 §

Rangaistusajan suunnitelman muuttaminen

Olosuhteiden olennaisen muuttumisen tai muun siihen rinnastettavan hyväksyttävän syyn vuoksi Rikosseuraamuslaitos voi muuttaa rangaistusajan suunnitelmaa. Suunnitelmaa muutettaessa noudatetaan, mitä 14 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

16 §

Täytäntöönpano ennen tuomion lainvoimaiseksi tuloa

Yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpano voidaan aloittaa käräjäoikeuden tuomion perusteella, ennen kuin tuomio on tullut lainvoimaiseksi, jos tuomittu kirjallisesti suostuu täytäntöönpanoon ja on tyytynyt tuomioon siltä osin kuin hänet on tuomittu yhdyskuntaseuraamukseen.

17 §

Täytäntöönpanoon ryhtyminen

Yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpano on aloitettava ilman aiheutonta viivytystä ja seuraamus on suoritettava loppuun yhden vuoden ja kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tuomio on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi. Useaa yhdyskuntaseuraamusta täytäntöön pantaessa määräaika on kuitenkin yksi vuosi ja kuusi kuukautta luettuna viimeisenä täytäntöönpanokelpoiseksi tulleesta tuomiosta. Edellä mainittuihin määräaikoihin ei lasketa aikaa, jonka täytäntöönpanon aloittaminen on ollut lykättyä tai täytäntöönpano keskeytettynä 18 tai 26 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen suorittaminen alkaa päivänä, jolloin on täsmennetyt rangaistusajan suunnitelman mukainen ensimmäinen valvontatapaaminen, työpalvelupäivä tai muuhun toimintaan osallistumisen päivä taikka käynnistyy muu yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon mu-

kainen valvonta. Yhdyskuntapalvelun, johon tuomitun on seuraamusselvityksessä todettu soveltuvan tukipalveluin, ja nuorisorangaistuksen suorittaminen alkaa päivänä, jolloin tuomittu ja valvoja tapaavat ensimmäisen kerran tuomion tultua täytäntöönpanokelpoiseksi. Ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, valvonta-aika alkaa kulua, kun tuomittu on antanut suostumuksensa valvonnan täytäntöönpanon aloittamiseen tai kun tuomio on tullut lainvoimaiseksi valvontaa koskevalta osaltaan. Jos ehdollaiseen vapauteen päästettävä on asetettu koeajaksi valvontaan, valvonta alkaa päivänä, jolloin henkilö päästetään vankilasta ehdollaiseen vapauteen.

18 §

Täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys

Rikosseuraamuslaitos voi lykätä tai keskeyttää yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon määrääjäksi, jos yhdyskuntaseuraamuksen suorittamiselle on tuomitun muusta kuin lyhytaikaisesta sairaudesta, päihdekuntoutukseen osallistumisesta, varusmiespalveluksen, naisten vapaaehtoisen asepalveluksen tai siviilipalveluksen suorittamisesta, lapsen hoitamisesta sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitetun äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahakauden aikana tai muusta näihin rinnastettavasta hyväksyttävästä syystä johtuva tilapäinen este. Rangaistusaika ei kulu lykkäyksen tai keskeytyksen aikana.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää myös silloin, kun aloittamiselle tai jatkamiselle on ehdottoman vankeusrangaistuksen tai muun yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisesta johtuva este. Lisäksi rikoksen alle 21-vuotiaana tehneen tuomitun yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai nuorisorangaistuksen täytäntöönpano voidaan lykätä tai keskeyttää sillä perusteella, että häntä ei tavata eikä hänen olinpaikkaansa ole voitu saada selville.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun lykkäyksen tai keskeytyksen pituus saa olla yhteensä enintään yksi vuosi siitä, kun tuomio on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpano voidaan keskeyttää tai lykätä määräajaksi, jos tuomitun olosuhteiden muutos edellyttää täytäntöönpanoon kuuluvan toimintavelvollisuuden tai määrätystä paikassa pysymisvelvoitteen uudelleen järjestämistä. Yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus ja nuorisorangaistus voidaan keskeyttää määräajaksi myös, jos tuomitun epäillään rikkoneen velvollisuuksiin eikä asiaa saada selvitettyksi välittömästi. Keskeytys saa olla enintään yhden kuukauden pituinen.

Rikosseuraamuslaitoksen on peruutettava täytäntöönpanon lykkäys tai keskeytys, jos ilmenee, että lykkäyksen tai keskeytyksen edellytykset eivät enää ole olemassa.

19 §

Suoritusajan pidentäminen tuomioistuimessa

Jos yhdyskuntaseuraamuksen suorittaminen ei ole muusta kuin 26 §:ssä tarkoitetusta törkeän velvollisuuksien rikkomisen syystä mahdollista 17 §:n 1 momentin mukaisen enimmäisajan kuluessa, Rikosseuraamuslaitoksen on ilmoitettava asiasta sille käräjäoikeudelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Tuomioistuin voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa pidentää yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoaikaa taikka muuntaa suorittamatta olevan yhdyskuntapalvelun osan valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi ja valvontarangaistuksen osan ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Suorittamatta olevan ajan lyhyiden, tuomitun vakavan sairauden tai tapaturman taikka muun vastaavan syyn vuoksi, jota ei voida lukea tuomitun syyksi, voidaan jo suoritettu yhdyskuntapalvelu tai valvontarangaistus katsoa rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

20 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

- 1) täytäntöönpanon aloittamisesta;
- 2) lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpanosta;
- 3) toimintavelvollisuuden sisällöksi hyväksyttävästä toiminnasta;
- 4) täytäntöönpanoon ryhtymisen, lykkäyksen ja keskeytyksen kirjaamisesta.

5 luku

Yhdyskuntaseuraamuksen yleiset ehdot ja niiden rikkominen

21 §

Tuomitun yleiset velvollisuudet

Tuomittu on velvollinen:

- 1) osallistumaan 14 §:ssä tarkoitetun täsmennetyt rangaistusajan suunnitelman laatimiseen;
- 2) antamaan valvojalle tai apuvalvojalle yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset yhteystiedot sekä tiedot työstään, asumisestaan, koulutuksestaan, opiskelustaan, taloudellisesta tilanteestaan ja muista vastaavista seikoista sekä niissä tapahtuvista muutoksista;
- 3) pitämään rangaistusajan suunnitelman mukaisesti yhteyttä valvojaansa tai apuvalvojaansa ja saapumaan valvontatapaamisiin;
- 4) täyttämään toimintavelvollisuutensa rangaistusajan suunnitelman mukaisesti tekemällä työtä tai osallistumalla koulutukseen, kuntoutukseen, ohjelmiin, tilaisuuksiin taikka muuhun vastaavaan, toimintakykyä ja sosiaalisia valmiuksia ylläpitävään tai edistävään toimintaan;
- 5) olemaan käyttämättä päihteitä siten kuin kunkin yhdyskuntaseuraamuksen osalta tässä laissa säädetään;
- 6) noudattamaan rangaistusajan suunnitelman mukaista velvollisuutta pysyä asunnossa tai muussa paikassa;
- 7) käyttäytymään asiallisesti valvontatapaamisissa ja toimintavelvollisuuden täyttämiseen liittyvissä tilanteissa ja tilaisuuksissa;
- 8) ilmoittamaan viivytyksettä Rikosseuraamuslaitokselle valvontatapaamiseen tai toimintavelvollisuuden täyttämiseen liittyvästä esteestä ja sen syystä sekä vaadittaessa esittämään esteen olemassaolosta asianmu-

kaisen todistuksen tai selvityksen rangaistusajan suunnitelmassa määrättyllä tavalla;

9) toimittamaan Rikosseuraamuslaitokselle terveydentilastaan lääkärin antaman lausunnon, jos on perusteltua syytä epäillä terveydentilaa riittämättömäksi yhdyskuntaseuraamuksen suorittamiseen;

10) noudattamaan rangaistusajan suunnitelman muitakin kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettuja ehtoja, Rikosseuraamuslaitoksen laatimaa yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen aikataulua sekä valvojan tai apuvalvojan antamia, yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömiä määräyksiä.

22 §

Päihitteettömyyden valvonta

Tuomittu on velvollinen päihitteettömytensä valvomiseksi vaadittaessa suorittamaan puhalluskokeen. Suorittaessaan yhdyskuntapalvelua, valvontarangaistusta tai ehdollista vankeutta, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, tuomittu on velvollinen vaadittaessa antamaan sylki- tai virtsanäytteen. Tällöin tuomittu voidaan myös velvoittaa menemään soveltuvaan Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön, terveyskeskukseen tai päihdehuoltolain (41/1986) mukaiseen yksikköön virtsanäytteen antamista varten.

Jos tuomittu valvontatapaamisen tai -käynnin taikka muun toimintavelvollisuuden täyttämisen yhteydessä on ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystila on ulkoisista merkeistä päätellen ilmeinen, 1 momentissa tarkoitettua koetta ei tarvitse tehdä eikä näytettä ottaa, ellei tuomittu sitä vaadi.

Tuomitulta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy puhalluskokeesta taikka sylki- tai virtsanäytteen antamisesta, voidaan määrätä otettavaksi verinäyte.

Jos tuomitun todetaan puhalluskokeen perusteella olevan alkoholin vaikutuksen alainen, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä 25 tai 26 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Jos tuomitun sylki- tai virtsanäytteen perus-

teella todetaan käyttäneen päihdyttävää ainetta, tulos on varmistettava laboratoriossa, joka täyttää huumausainetestien tekemisestä säädetyt laatuvaatimukset. Samoin on menettävä, vaikka pikatestin tulos on negatiivinen, jos on perusteltua syytä epäillä päihtymystilaa. Jos varmistettu tulos osoittaa tuomitun käyttäneen huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua huumausainetta taikka lääkettä, jonka käyttämiseen hänellä ei ole oikeutta, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä tämän lain 26 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

23 §

Tilapäinen poikkeaminen velvollisuudesta osallistua toimintaan tai pysyä asunnossa

Tuomitulle voidaan yksittäistapauksessa antaa lupa olla tilapäisesti noudattamatta 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta, jos se on välttämätöntä tuomitun sairastumisen tai muun täytäntöönpanoon vaikuttavan ennalta arvaamattoman tapahtuman vuoksi. Tuomittu on velvollinen viivytyksettä ilmoittamaan edellä tarkoitettusta syystä Rikosseuraamuslaitokselle.

Tuomittu saa poiketa 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvästä velvollisuudesta ilman etukäteen saatua lupaa, jos poikkeaminen on tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa välttämätöntä pakottavista syistä. Tuomittu on velvollinen viivytyksettä ilmoittamaan edellä tarkoitettusta syystä Rikosseuraamuslaitokselle.

24 §

Nouto yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon edellyttämään tapaamiseen

Jos ehdollista vankeutta, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, tai nuorisorangaistusta suorittava taikka ehdonalaan vapautteen päästetty, joka on asetettu valvontaan, jättää ilman valvojan tai apuvalvojan tiedossa olevaa hyväksyttävää syytä saapumatta valvontatapaamiseen tai vastaavanlaiseen tilai-

suuteen, ja on todennäköistä, että hän pyrkii välttelemään tapaamista, hänet voidaan nou-
taa valvojan tai apuvalvojan määräämään
seuraavaan tapaamiseen. Poliisin on annet-
tava noudon toteuttamiseksi virka-apua, jollei
noutotoimenpiteitä ole pidettävä selvästi epä-
tarkoituksenmukaisina.

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu
poliisimies Rikosseuraamuslaitoksen pyyn-
nöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan aikai-
sintaan kuusi tuntia ennen valvontatapaa-
amista ottaa kiinni ja säilöön. Nouto on pyrit-
ävä suorittamaan niin, ettei tuomittu sen
vuoksi joudu tarpeettomasti huomion koh-
teeksi.

25 §

Velvollisuuksien rikkominen

Jos tuomitun epäillään muutoin kuin
26 §:ssä tarkoitettulla törkeällä tavalla rikko-
neen 21 tai 22 §:ssä tarkoitettuja velvolli-
suuksiaan, Rikosseuraamuslaitoksen on teh-
tävä asiasta selvitys. Jos selvityksen perus-
teella tuomitun todetaan menetelleen säädet-
tyjen velvollisuuksiensa vastaisesti, Rikos-
seuraamuslaitos antaa hänelle kirjallisen va-
roituksen. Varoituksen antamisen yhteydessä
tuomitulle on ilmoitettava, mitä velvollisuuksien
rikkomisen jatkamisesta saattaa seurata.
Jos velvollisuuksien rikkomisen todetaan ole-
van vähäistä eikä se ole toistuvaa, tuomitulle
voidaan antaa huomautus.

26 §

Törkeä velvollisuuksien rikkominen

Jos tuomittu ei aloita seuraamuksen suorit-
tamista tai jättää suorittamisen kesken, eikä
hänellä ole menettelyynsä hyväksyttävää
syytä, taikka hänelle annetusta kirjallisesta
varoituksesta huolimatta uudelleen tai muu-
toin tahallisesti ja törkeästi rikkoo 21, 22, 38,
49, 72 tai 73 §:ssä säädettyjä velvollisuuksi-
aan, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä
toimenpiteisiin asian saattamiseksi syyttäjän
ja tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos kyse on
yhdyskuntapalvelusta, valvontarangaistuk-
sesta tai nuorisorangaistuksesta, Rikosseuraa-
muslaitoksen on kiellettävä täytäntöönpanon

aloittaminen tai keskeytettävä täytäntöön-
pano, jos se on jo aloitettu.

Käsitellessään törkeää velvollisuuksien
rikkomista tai 19 §:ssä tarkoitettua suoritus-
ajan pidentämistä tuomioistuimen on ennen
asian ratkaisemista annettava tuomitulle tilai-
suus tulla kuulluksi. Myös Rikosseuraamus-
laitoksen edustajalle on varattava tilaisuus
antaa lausuntonsa, jollei tämä ole asian käsit-
telyn kannalta selvästi tarpeetonta. Asia voi-
daan ratkaista tuomitun poissaolosta huoli-
matta. Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun
siinä on yksin puheenjohtaja. Muutoin nou-
datetaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasiois-
sa säädetään.

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomiois-
tuimen tämän pykälän nojalla tekemään rat-
kaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä.

27 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset epäillyn päihty-
mystilan toteamisesta ja kirjaamisesta, vel-
vollisuuksien rikkomisen selvittämisestä ja
kirjaamisesta sekä menettelystä velvollisuuksien
rikkomistapauksissa annetaan valtioneu-
voston asetuksella.

6 luku

Toimivaltuudet

28 §

Toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpa-
nosta vastaavien Rikosseuraamuslaitoksen
virkamiesten ja apuvalvojen on toimittava
asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnol-
lisuutta edistäen.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten ja
apuvalvojen tulee ensisijaisesti neuvoin, ke-
hotuksin ja määräyksin pyrkiä turvaamaan
yhdyskuntaseuraamusten asianmukainen suo-
rittaminen.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten ja
apuvalvojen on suoritettava yhdyskuntaseu-
raamusten täytäntöönpanoon liittyvät tehtä-
väänsä puuttumatta enempää kenenkään oi-

keuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

29 §

Tuomitun kuuleminen

Tuomitulle varattavasta tilaisuudesta tulla kuulluksi yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon edellytyksiä, sisältöä ja ehtoja sekä tuomitun velvollisuuksien rikkomista koskevaa päätöstä tehtäessä säädetään hallintolain (434/2003) 34 §:ssä.

30 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää toimenpiteistä, joita 26 §:ssä tarkoitetusta törkeästä velvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 17 §:n 1 momentissa tarkoitetusta yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä, 18 §:ssä tarkoitetusta täytäntöönpanon aloittamisen lykkäyksestä tai keskeytyksestä, 22 §:ssä tarkoitetun verinäytteen ottamisesta, 24 §:ssä tarkoitetun noudon pyytämisestä, 25 §:ssä tarkoitetun kirjallisen varoituksen antamisesta, 74 §:ssä tarkoitetun kirjallisen kehotuksen antamisesta sekä 60 §:n 3 momentissa ja 76 §:ssä tarkoitetusta valvonnan lakkauttamisesta. Jos asia ei siedä viivytystä, siitä voi päättää työjärjestyksessä määrätty vankilan johtaja, apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies vastaa valvontarangaistuksen rangaistusajan laskemisesta ja päättää valvontarangaistuksesta ehdonalaiseen vapauteen päästämistä. Täytäntöönpanosta vastaava tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää 34 §:ssä tarkoitetun etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää muusta 22 §:ssä tarkoitetusta päihteettömyyden valvonnasta kuin verinäytteen ottamisesta, 23 §:ssä tarkoitetusta oikeu-

desta olla noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta esteen vuoksi ja 25 §:ssä tarkoitetusta huomautuksen antamisesta.

7 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Tiedonsaantioikeus

Rikosseuraamuslaitoksen oikeudesta salaspitosäännösten estämättä saada yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa ja yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa varten sosiaali- ja terveysviranomaiselta hoito-, kuntoutus- tai palvelusuunnitelmaan liittyvät tiedot, jotka koskevat tuomitun elinolosuhteita, päihteiden käyttöä, päihdekuntoutusta, mielenterveyttä ja mielenterveyspalvelujen käyttöä sekä muut vastaavanlaiset tiedot, jotka ovat tarpeellisia yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa sekä tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävien tukitoimien yhteensovittamista varten, säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002).

Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus salaspitosäännösten estämättä saada tässä laissa säädettyjä tehtäviään varten sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 20 §:n 1 momentissa tarkoituilta tahoilta tiedot, jotka ovat tarpeellisia yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa ja yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa sekä tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävien tukitoimien yhteensovittamista varten.

32 §

Matkakustannusten korvaaminen

Rikoksesta epäillylle maksetaan yhdyskuntaseuraamuksen edellytysten selvittämisestä ja rangaistusajan suunnitelman laatimisesta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset valtion varoista. Tuomitulle maksetaan täy-

täntöönpanoon kuuluvaan valvontaan ja toimintaan osallistumiseen liittyvät matka-kustannukset valtion varoista, jos hän ei kykene niitä itse kohtuullisesti maksamaan. Kustannukset maksetaan hakemuksesta, Suomen alueella tehdyistä matkoista ja halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

33 §

Korvaus tuomitun aiheuttamasta vahingosta

Toimintavelvollisuuden suorittamispaikalle ja sen henkilökuntaan kuuluvalla sekä sivulliselle korvataan valtion varoista esine- ja henkilövahinko, jonka tuomittu on aiheuttanut huolimattomuudellaan yhdyskuntaseuraamukseen kuuluvaa palkatonta työtä tehdessään tai muuhun toimintaan osallistuaan.

Valtiokonttorin on tehtävä selvitys 1 momentissa tarkoitetusta vahinkotapahtumasta. Korvauksen suorittaa Valtiokonttori.

Vahingonkorvauksesta säädetään lisäksi rikosvahinkolaisissa (1204/2005) ja vahingonkorvauslaissa.

34 §

Etsintäkuulutus

Jos yhdyskuntaseuraamukseen tuomittua ei tavata eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville, Rikosseuraamuslaitos voi antaa tuomitusta etsintäkuulutuksen. Tuomittua kehoitetaan etsintäkuulutuksessa viimeistään määräpäivänä ottamaan yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa varten yhteys Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimistoon. Etsintäkuulutuksessa on ilmoitettava, että muussa tapauksessa pannaan vireille menettely yhdyskuntaseuraamuksen muuntamiseksi ehdottomaksi vankeudeksi tai muuksi, kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen ehtojen rikkomisesta säädettyksi seuraamukseksi.

35 §

Virka-apu

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävänsä suorittamiseksi

poliisilta poliisilain (872/2011) mukaista virka-apua.

36 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset epäillylle tai tuomitulle aiheutuneiden matkakustannusten korvaamisesta, tuomitun aiheuttaman vahingon korvaamisen edellyttämästä vahinkotapahtuman selvittämisestä sekä etsintäkuulutuksen antamisesta ja peruuttamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

II OSA

YHDYSKUNTASEURAAMUKSET

8 luku

Yhdyskuntapalvelu

37 §

Sisältö ja kesto

Yhdyskuntapalvelu on ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta tuomittava rangaistus. Se sisältää vähintään 14 ja enintään 240 tuntia valvonnan alaisena tehtävää säännöllistä, palkatonta työtä.

Enintään 30 tuntia yhdyskuntapalvelurangaistuksesta voidaan suorittaa osallistumalla Rikosseuraamuslaitoksen järjestämään tai hyväksymään toimintaan taikka sosiaali- tai terveydenhuollon julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämään avohoitoon. Edellä tarkoitetun toiminnan tai hoidon tarkoituksena on vähentää tuomitun uusintarikollisuuden riskiä tai päihdeongelmia sekä lisätä tuomitun edellytyksiä suorittaa yhdyskuntapalvelurangaistus. Työn osuuden on kuitenkin oltava vähintään puolet tuomitusta rangaistuksesta.

Alle 21-vuotiaana tehdystä rikoksesta tuomittu yhdyskuntapalvelu voi sisältää lisäksi erityisesti nuorille suunnattuja sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia sekä niiden yhteydessä annettavaa tukea ja ohjausta. Tällöin voidaan poiketa 2 momentissa tarkoitetuista toiminnan määrää koskevista rajoituksista.

38 §

Tuomitun erityiset velvollisuudet

Tuomitun tulee suorittaa hänelle annetut palvelutehtävät ja noudattaa palvelupaikan henkilöstön antamia ohjeita.

Tuomittu ei saa yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon alettua käyttää huumausainelain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja huumausaineita. Tuomittu ei saa olla yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoon liittyvässä työ-, kuntoutus-, koulutus- tai muussa toimintapaikassa ja täytäntöönpanon edellyttämässä tilaisuuksissa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

39 §

Velvollisuuksien törkeän rikkomisen seuraamus

Jos syyttäjä arvioi, että yhdyskuntapalvelu olisi muunnettava valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi 26 §:ssä tarkoitetun menettelyn vuoksi, hänen on viipymättä esitettävä tätä koskeva vaatimus sille käräjäoikeudelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa tuomitun menetelleen 26 §:ssä tarkoitetulla tavalla, se voi muuntaa yhdyskuntapalvelun suorittamatta olevan osan valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi. Edellä tarkoitettujen muuntorangaistusten vähimmäisaika on neljä päivää. Tuomioistuin voi muuntaa valvontarangaistukseksi tai ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi myös sellaisen yhdyskuntapalvelun, jonka täytäntöönpano ei ole vielä alkanut.

40 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset sosiaali- tai terveydenhuollon julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämän avohoidon edellyttämistä valmistelu- ja toteutustoimenpiteistä sekä yhdyskuntapalvelupaikan järjestäjästä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 luku

Valvontarangaistus

41 §

Sisältö

Valvontarangaistus on ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta tuomittava rangaistus, jonka suorittamista valvotaan teknisillä välineillä ja muilla tässä laissa säädetyillä tavoilla.

Valvontarangaistuksen sisältönä on tuomitun velvollisuus pysyä asunnossaan tai muussa sopivassa paikassa, jossa hän on hoidettavana taikka jossa hän muutoin rangaistusajan suunnitelman määräyksen mukaisesti on sekä osallistua hänelle määrättyyn toimintaan. Tuomittu saa poistua asuntonsa tai muun rangaistusajan suunnitelmassa hänelle määrätyn paikan ulkopuolelle ainoastaan 14 ja 46 §:ssä tarkoitetussa rangaistusajan suunnitelmassa ja viikoittaisessa aikataulussa määrättyllä tavalla, jollei 23 §:stä muuta johdu.

Toiminta on Rikosseuraamuslaitoksen järjestämää tai hyväksymää toimintaa taikka sosiaali- tai terveydenhuollon julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämää, laitoksessa tai avohoitona toteutettavaa hoitoa. Työtä ja muuta toimintaa on oltava vähintään 10 ja enintään 40 tuntia viikossa siten kuin 14 §:ssä tarkoitetussa rangaistusajan suunnitelmassa määrätään. Velvollisuus osallistua työhön tai muuhun toimintaan voidaan määrätä tätä suuremmaksi, mutta enintään 50 tunniksi viikossa, jos siihen on toiminnan sisällöstä tai muusta vastaavasta seikasta johtuva erityinen syy.

Työ ja muu toiminta on ajoitettava muuksi kuin kello 21:n ja kello 6:n väliseksi ajaksi, jollei rangaistusajan suunnitelmassa työstä tai toiminnasta aiheutuvasta syystä toisin määrätä.

42 §

Valvontarangaistukseen tuomitseminen

Tuomioistuin saa tuomita rikoksesta epäillyn valvontarangaistukseen vain, jos siihen on tuomioistuimen arvion mukaan 10 §:ssä ja

44 §:n 1 momentissa tarkoitetun selvityksen perusteella edellytykset ja tuomioistuimelle on ennen rangaistuksen tuomitsemista toimitettu valvontarangaistuksen 11 ja 44 §:ssä tarkoitettu rangaistusajan suunnitelma.

43 §

Valvonta

Tuomittua valvotaan hänen asuntoonsa tai muuhun rangaistusajan suunnitelmassa hänelle määrättyyn paikkaan asennettavalla, tuomitun haltuun annettavalla taikka tuomitun ylle ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettävällä teknisellä välineellä taikka tällaisten välineiden yhdistelmällä. Tekninen väline ei saa mahdollistaa kotirauhan piiriin ulottuvaa, pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 16 §:ssä tarkoitettua teknistä kuuntelua eikä 10 luvun 19 §:ssä tarkoitettua teknistä katselua.

Rikosseuraamuslaitoksen on pidettävä riittävästi yhteyttä tuomittuun ja paikkaan, jossa tuomittu osallistuu hänelle määrättyyn toimintaan, sekä tehtävä valvontakäyntejä tuomitun asuntoon tai muuhun rangaistusajan suunnitelmassa hänelle määrättyyn paikkaan. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä ja hänen seurassaan olevalla apuvalvojalla on oikeus asunnossa tai muussa rangaistusajan suunnitelmassa tuomitulle määrättyssä paikassa pysymisvelvollisuuden ja päihteettömyyden valvomiseksi ennalta ilmoittamatta päästä tuomitun asuntoon tai muuhun rangaistusajan suunnitelmassa hänelle määrättyyn paikkaan. Valvontakäynneillä on vältettävä aiheettoman huomion herättämistä. Valvonta on toteutettava puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Tuomitun ollessa sijoitettuna 41 §:n 2 momentissa tarkoitettuun laitoshoitoon laitos nimeää valvontarangaistuksen täytäntöönpanosta vastaavan laitoksen yhteyshenkilön. Yhteyshenkilön tulee salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa valvontarangaistuksen valvojalle tai muulle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sijoituksen ehtojen tai tuomitun velvollisuuksien rikkomisesta.

44 §

Edellytysten selvittäminen ja rangaistusajan suunnitelma

Sen lisäksi, mitä 10 §:ssä säädetään seuraamus selvityksestä, valvontarangaistukseen tuomitsemisen edellytyksiä koskevassa selvityksessä on oltava:

1) rikoksesta epäillyn kirjallinen suostumus rangaistuksen tuomitsemiseen valvontarangaistuksena;

2) rikoksesta epäillyn kirjallinen suostumus siihen, että Rikosseuraamuslaitos on tarpeen mukaan valvontarangaistuksen edellytysten selvittämistä ja ehtojen noudattamista koskevissa asioissa yhteydessä valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon liittyviin viranomaisiin, yksityisiin yhteisöihin ja henkilöihin sekä paikkaan, jossa tuomittu osallistuu hänelle määrättyyn toimintaan, ja siihen että nämä voivat salassapitoa koskevien säännösten estämättä ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle ehtojen rikkomisesta;

3) arvio rikoksesta epäillyn asunnon tai muun rangaistusajan suunnitelmassa hänelle määrättävän paikan soveltuvuudesta valvontarangaistuksen suorittamiseen;

4) arvio valvontarangaistuksen sisältönä olevaan toimintaan osallistumisen aiheuttamasta liikkumisen tarpeesta asunnon tai muun rangaistusajan suunnitelmassa tuomitulle määrättävän paikan ulkopuolella;

5) selvitys mahdollisista muista epäillylle aikaisemmin tuomituista valvontarangaistuksista;

6) lausunto siitä, onko valvontarangaistukseen tuomitseminen perusteltua rikoksesta epäillyn sosiaalisten valmiuksien ylläpitämiseksi tai edistämiseksi.

Jos Rikosseuraamuslaitos pitää valvontarangaistusta perusteltuna taikka syyttäjät tai tuomioistuin sitä erikseen pyytää, selvitykseen liitetään rangaistusajan suunnitelma, johon on sisällytettävä 11 §:ssä säädettyjen tietojen lisäksi:

1) tieto valvontarangaistuksen suorittamiseen tarkoitettua asunnosta tai muusta tuomitulle määrätystä paikasta;

2) tieto työn, kuntoutuksen tai muun toiminnan sekä valvontatapaamisten viikoittaisesta tuntimäärästä;

3) tieto toimintaan osallistumisen aiheuttamasta asunnosta tai muusta tuomitulle määrätystä paikasta liikkumisen määrästä ja liikkumisen ajoittumisesta.

45 §

Menettely rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa

Rikoksesta epäillyn tai tuomitun on annettava rangaistusajan suunnitelman laatimista ja rangaistuksen täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot käyttämästään lääkityksestä. Epäillyn tai tuomitun kirjallisen suostumuksen nojalla lääkitystä koskevat tiedot voidaan tallettaa yhdyskuntaseuraamusten suorittamista koskevat tiedot sisältävään rekisteriin. Tietojen käsittelystä täytäntöönpanotehtäviä hoidettaessa säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

Rangaistusajan suunnitelmaan on liitettävä valvontarangaistuksen suorittamiseen käytettäväksi suunnitellussa asunnossa vakituisesti asuvien täysi-ikäisten kirjallinen suostumus valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon ja täytäntöönpanoon liittyviin valvontakäynteihin asunnossa. Suostumuksen tulee sisältää rikoslain 6 luvun 11 a §:n 2 momentissa tarkoitettu vakuutus siitä, että suostumus on annettu omasta vakaasta tahdosta. Alle 18-vuotiaan asunnossa vakituisesti asuvan mielipide on selvitettävä ja häntä on kuultava yhteistyössä lastensuojeluviranomaisten kanssa noudattaen, mitä lastensuojelulain (417/2007) 20 §:ssä säädetään. Mielipide on kirjattava suunnitelmaan liitettävään asiakirjaan. Valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos alaikäinen perustellusta syystä vastustaa täytäntöönpanoa ja hän on ikänsä ja kehitystasonsa puolesta kypsä arvioimaan asiaa.

46 §

Rangaistusajan suunnitelman täsmentäminen

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, valvontarangaistuksen rangaistusajan suunnitelma sisältää valvontarangaistusta koskevat tarkemmat tiedot ja määräykset:

1) tuomitun asunnosta tai muusta hänelle määrätystä paikasta;

2) 21 §:n 4 kohdassa tarkoitetun toiminnan sisällöstä, viikoittaisesta tuntimäärästä ja tarpeellisista matka-ajoista;

3) valvonnasta ja sen edellyttämistä teknisistä valvontavälineistä;

4) ajasta, jonka tuomittu on velvollinen pysymään asunnossaan tai muussa hänelle määrättyssä paikassa sekä siitä, miten tämä aika ajoittuu;

5) tuomitun oikeudesta liikkua asuntonsa tai muun hänelle määrätyn paikan ulkopuolella;

6) tuomitun henkilökohtaisten asioiden hoitamiseen varattavasta ajasta;

7) muista valvontarangaistuksen täytäntöönpanolle välttämättömistä ehdoista.

47 §

Valvontarangaistuksen suorittamisen alkamisaika ja pituuden laskeminen

Valvontarangaistuksen suorittaminen alkaa päivänä, jona täsmennetyt rangaistusajan suunnitelman vahvistamisen jälkeen rangaistuksen täytäntöönpanossa tarpeelliset tekniset valvontavälineet on asennettu tai annettu tuomitun haltuun.

Jos valvontarangaistuksen täytäntöönpano keskeytetään, rangaistusaika lakkaa kulumasta seuraavan vuorokauden alusta. Muutoin valvontarangaistuksen pituuden laskemisessa noudatetaan, mitä vankeuslain (767/2005) 3 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

48 §

Oikeus päästä tuomitun asuntoon

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus päästä tuomitun asuntoon tai muuhun tuomitulle määrättyyn paikkaan teknisten valvontavälineiden asentamista, korjaamista ja poisottamista varten.

49 §

Tuomitun erityiset velvollisuudet

Tuomittu on velvollinen:

1) käsittelemään huolellisesti 43 §:n 1 mo-

mentissa tarkoitettuja valvontavälineitä sekä noudattamaan niiden käytöstä annettuja ohjeita;

2) päästämään valvontatehtäväänsä suorittavan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja hänen seurassaan olevan apuvalvojan asuntoonsa.

Tuomittu ei saa täytäntöönpanon aikana käyttää huumausainelain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua huumausainetta, alkoholia eikä muuta päihdyttävää ainetta eikä olla päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

50 §

Turvatarkastus

Tuomittu saadaan tarkastaa valvontarangaistuksen täytäntöönpanon turvallisuudesta huolehtimiseksi ja järjestyksen turvaamiseksi.

Turvatarkastuksessa Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus metallinilmäisintä, muuta vastaavaa teknistä laitetta tai koulutettua koiraa käyttäen taikka vaatteita tunnustelemalla tarkastaa tuomittu sen varmistamiseksi, ettei tuomitulla ole hallussaan esinettä tai ainetta, jolla voidaan aiheuttaa vaaraa henkilön turvallisuudelle taikka jonka hallussapito on muuten laissa kielletty.

Turvatarkastusta tekevällä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus ottaa pois turvatarkastuksessa tai muuten löydetty 2 momentissa tarkoitettu esine ja aine. Pois otetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille tai, jos siihen ei ole lain mukaan estettä, palautettava tuomitulle.

Turvatarkastuksessa on vältettävä aiheettoman huomion herättämistä. Tarkastus on tehtävä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

51 §

Epäily rikokseen syyllistymisestä törkeänä velvollisuuksien rikkomisena

Jos tuomitun epäillään syyllistyneen rikokseen, josta on seuraamuksena ankarampi rangaistus kuin sakkoa, Rikosseuraamuslaitok-

sen on kiellettävä valvontarangaistuksen täytäntöönpanon aloittaminen tai keskeytettävä rangaistuksen täytäntöönpano ja tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi.

52 §

Suostumuksen peruuttaminen ja olosuhteiden muutos

Jos tuomitun kanssa samassa asunnossa asuva perustellusta syystä kirjallisesti peruuttaa 45 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksensa, Rikosseuraamuslaitoksen on selvitettävä, voidaanko valvontarangaistus panna täytäntöön muussa asunnossa tai muussa rangaistusajan suunnitelmassa tuomitulle määrättävässä paikassa vai onko asia saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Samoin on meneteltävä, jos tuomitun asunto vaihtuu tai olosuhteet hänen asunnossaan muuttuvat siten, ettei valvontarangaistuksen täytäntöönpanoa voida jatkaa.

Selvityksen tekemiseksi valvontarangaistuksen suorittaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää 26 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Selvitystä tehtäessä tuomittua ja samassa asunnossa asuvaa henkilöä on kuultava.

53 §

Ehdonalainen vapaus ja koeaika

Tuomittu päästetään ehdonalaan vapau-teen noudattaen rikoslain 2 c luvun 5—7 §:n säännöksiä ja ottaen huomioon mahdollinen rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys. Samalla kertaa täytäntöön pantavia valvontarangaistuksia suorittava tuomittu päästetään ehdonalaan vapau-teen, kun valvontarangaistuksista on pantu täytäntöön aika, joka saadaan laskemalla yhteen kustakin valvontarangaistuksesta siihen sovellettava rikoslain 2 c luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräosa. Määräosia laskettaessa päivän osaa ei oteta huomioon. Kun tuomittu päästetään ehdonalaan vapau-teen, alkaa koeaika, joka on jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen.

Valvontarangaistuksen täytäntöönpanon

viimeisenä päivänä Rikosseuraamuslaitos poistaa käytöstä ja ottaa haltuunsa valvontarangaistuksen täytäntöönpanossa käytetyt tekniset valvontalaitteet.

Jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, sovelletaan, mitä rikoslain 2 c luvun 14 §:ssä säädetään jäännösrangaistuksen määräämisestä täytäntöön pantavaksi.

54 §

Velvollisuuksien törkeän rikkomisen käsittely

Jos syyttävä katsoo tuomitun menetelleen 26 tai 51 §:ssä tarkoitetulla tavalla, hänen on viipymättä saatettava asia käsiteltäväksi siinä käräjäoikeudessa, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

55 §

Valvontarangaistuksen sijaan tuomittava rangaistus

Jos tuomioistuin toteaa tuomitun menetelleen 26 tai 51 §:ssä tarkoitetulla tavalla, sen on muunnettava valvontarangaistuksesta suorittamatta oleva osa ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi, jonka vähimmäisaika on neljä päivää.

Jos tuomitun suoritettavana on ollut useita valvontarangaistuksia, yhteenlaskettujen valvontarangaistusten suorittamatta oleva osa on muunnettava ehdottomaksi vankeudeksi. Jos muunnettu vankeusrangaistus johtaisi eri määräosien soveltamiseen, täytäntöönpanossa noudatetaan, mitä rikoslain 2 c luvun 6 §:ssä säädetään ehdonalaisesta vapauttamisesta yhteisestä rangaistuksesta.

56 §

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja apuvalvojan erityiset tehtävät valvontarangaistuksen täytäntöönpanossa

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tehtävänä on:

1) tehdä sekä ennalta ilmoitettuja että ennalta ilmoittamattomia valvontakäyntejä tuomitun asuntoon tai muuhun tuomitulle määrättyyn paikkaan;

2) olla tarvittaessa yhteydessä tuomitun kanssa samassa asunnossa asuviin ja alle 18-vuotiaan tuomitun huoltajaan, edunvalvojan tai muuhun lailliseen edustajaan sekä muun tuomitulle määrätyn paikan yhteyshenkilöön.

Apuvalvojan tehtävänä on toimia Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen apuna 1 momentissa säädettyissä tehtävissä. Apuvalvojalla on oikeus tehdä valvontakäyntejä tuomitun asuntoon tai muuhun tuomitulle määrättyyn paikkaan ainoastaan valvojan tai muun Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen seurassa.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen ja apuvalvojan on kohdeltava asianmukaisesti tuomitun kanssa samassa asunnossa asuvia tai muussa tuomitulle määrättyssä paikassa oleskelevia sekä huolehdittava siitä, ettei heille aiheudu tarpeettomasti haittaa valvontarangaistuksen täytäntöönpanosta.

57 §

Keskusvalvonnan järjestäminen

Rikosseuraamuslaitos järjestää valvontarangaistuksen täytäntöönpanon keskusvalvonnan valtakunnallisesti ja alueellisesti. Rikosseuraamuslaitos voi hankkia ja tehdä sopimuksia keskusvalvonnan tietojärjestelmistä, niiden ylläpidosta sekä tietojärjestelmän teknisestä valvonnasta ja hälytysten lähetys-, vastaanottamis- ja välityspalveluista yksityiseltä palvelun tuottajalta, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Sopimuksessa tulee määritellä valvonnassa käytettävät tietojärjestelmät, ohjelmistot, keskusvalvonnassa suoritettavat tehtävät, tehtäviä hoitava henkilöstö ja muut vastaavat keskusvalvonnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeelliset seikat. Rikosseuraamuslaitoksen on huolehdittava, että työntekijöillä on tehtävässä tarvittava koulutus ja kokemus. Rikosseuraamuslaitos valvoo toiminnan asianmukaisuutta ja vastaa siitä, että keskusvalvontaa hoidetaan luotettavasti ja ammattitaitoisesti.

Jos keskusvalvontaa hoidetaan 1 momen-

tissa tarkoitettulla tavalla sopimuksen perusteella, oikeudesta päättää keskusvalvonnassa syntyvien asiakirjojen luovuttamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 14 §:n 1 momentissa ja keskusvalvontatoimintaa hoitavan yrityksen työntekijän vaitiolovelvollisuudesta mainitun lain 23 §:ssä. Keskusvalvontatoimintaa hoitavan yrityksen työntekijällä ei ole oikeutta päästä Rikosseuraamuslaitoksen rekistereihin. Työntekijään sovelletaan tämän tehtävässä kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

58 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset sosiaali- tai terveydenhuollon julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämän hoidon edellyttämistä valmistelutoimista sekä hoitoon liittyvistä valvonta- ja toteutustoimenpiteistä, turvatar- kastuksesta ja sen kirjaamisesta sekä menettelystä ehdonalaiseen vapauteen päästämiseksi voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta sekä menettelystä 22 §:ssä tarkoitettun päihteettömyyden ja 41 §:ssä tarkoitettuun toimintaan osallistumisen valvonnassa.

59 §

Viittaussäännös

Siviilipalveluslain (1446/2007) 74 tai 75 §:n taikka asevelvollisuuslain (1438/2007) 118 §:n nojalla tuomittavan vankeusrangaistuksen sijasta voidaan tuomita valvontarangaistus, jos rikoslain 6 luvun 11 a §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät. Tällaisen valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä siviilipalveluslain 74 ja 75 §:ssä, 81 §:n 2—4 momentissa ja 82—85 §:ssä sekä asevelvollisuuslain 118 §:ssä säädetään vankeusrangaistuksesta ja ehdonalaisesta vapauttamisesta. Muilta osin valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.

10 luku

Ehdolliseen vankeuteen tuomitun valvonta

60 §

Sisältö ja kesto

Ehdolliseen vankeuteen tuomitun valvonta sisältää valvojan tai apuvalvojan ja tuomitun säännöllisiä tapaamisia. Tapaamisten tarkoituksena on seurata tuomitun olosuhteita ja niissä tapahtuvia muutoksia sekä parantaa tuomitun kykyä elää rikoksetonta elämää. Valvontaan voi sisältyä myös sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia.

Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia, ohjelman toteutuksen tiheyteen liittyvästä tai muusta erityisestä syystä kuitenkin enintään 24 tuntia. Kuukausittainen tuntimäärä voi valvonnan aikana vaihdella sen mukaan kuin valvonnan tarkoituksenmukainen täytäntöönpano edellyttää.

Jos valvonta-ajan kestettyä vähintään kuusi kuukautta on käynyt ilmeiseksi, ettei valvonnan jatkaminen ole tarpeen, Rikosseuraamuslaitos voi valvojan esityksestä lakkauttaa valvonnan.

61 §

Päihteettömyysvaatimus

Ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan tuomittu ei saa olla valvontatapaamisissa eikä valvonnan täytäntöönpanon edellyttämässä toiminnassa eikä edellyttämässä tilaisuuksissa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

62 §

Velvollisuuksien törkeän rikkomisen seuraamus

Jos ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan tuomittu rikkoo valvontaan kuuluvia velvollisuuksiaan 26 §:ssä tarkoitettulla törkeällä tavalla, Rikosseuraamuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava asiasta syyttäjälle, jollei

se ole ilmeisen tarpeetonta valvonnan tarkoituksen saavuttamiseksi.

Jos syyttäjä arvioi, että valvonta-aikaa olisi pidennettävä 26 §:ssä tarkoitetun törkeän velvollisuuksien rikkomisen vuoksi, hänen on viipymättä esitettävä tätä koskeva vaatimus sille käräjäoikeudelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa tuomitun rikkoneen valvontaan kuuluvia velvollisuuksia 26 §:ssä tarkoitetulla törkeällä tavalla ja jos siihen tuomittuun liittyvät ja rikkomukseen johtaneet syyt kokonaisuutena arvioiden on erityistä syytä, se voi pidentää valvonta-aikaa yhteensä enintään kuudella kuukaudella.

63 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset valvonnan lakkauttamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

11 luku

Nuorisorangaistus

64 §

Sisältö ja kesto

Nuorisorangaistus on 15—17-vuotiaalle rikoksentehtäjälle tuomittu vähintään neljän kuukauden ja enintään yhden vuoden pituinen seuraamus, joka sisältää valvontaa ja siihen liitettyjä, erityisesti nuorille suunnattuja sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia sekä niiden yhteydessä annettavaa tukea ja ohjausta. Nuorisorangaistus sisältää myös valvonnassa tapahtuvaa työelämään ja työn tekemiseen perehtymistä, jollei sitä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana tai se ole erityisen vaikeasti järjestettävissä.

Nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoon kuuluvia tilaisuuksia, joihin seuraamusta suorittava on velvollinen osallistumaan, saa viikoittain olla enintään kahdeksan tuntia. Vi-

koittainen tuntimäärä voi seuraamuksen aikana vaihdella täytäntöönpanon edellyttämällä tavalla.

65 §

Päihteettömyysvaatimus

Nuorisorangaistukseen tuomittu ei saa olla valvontatapaamisissa, seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvässä työ-, kuntoutus-, koulutus- tai muussa toimintapaikassa eikä täytäntöönpanon edellyttämässä tilaisuudessa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

66 §

Velvollisuuksien törkeän rikkomisen käsittely

Jos syyttäjä katsoo nuorisorangaistukseen tuomitun rikkoneen velvollisuuksiaan 26 §:ssä tarkoitetulla törkeällä tavalla, hänen tulee viipymättä saattaa asia käsiteltäväksi siinä käräjäoikeudessa, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

67 §

Velvollisuuksien törkeän rikkomisen seuraamus

Jos tuomioistuin toteaa nuorisorangaistukseen tuomitun rikkoneen velvollisuuksiaan 26 §:ssä tarkoitetulla törkeällä tavalla, sen tulee tuomita hänet suorittamatta jääneen nuorisorangaistuksen osan sijasta muuhun rangaistukseen.

Uuden rangaistuksen lajia valittaessa on harkinnassa otettava huomioon tuomitun ikä, suorittamatta jäänyt nuorisorangaistuksen osa, tuomittavan moitittavan menettelyn vakavuusaste ja nuorisorangaistuksen tuomitsemiseen johtaneen rikoksen laatu.

Jos nuorisorangaistus on jäänyt kokonaan tai huomattavassa määrin suorittamatta ja jos siihen muutenkin on 2 momentissa mainitut harkintaperusteet huomioon ottaen myös ko-

konaisuutena arvioiden erityistä syytä, suorittamatta jääneen nuorisorangaistuksen osan tilalle voidaan tuomita ehdoton vankeusrangaistus.

68 §

Suoritetun nuorisorangaistuksen osan huomioon ottaminen

Kun nuorisorangaistukseen tuomittu tuomitaan uuteen rangaistukseen rikoslain 7 luvun 8 §:ssä taikka tämän lain 16 §:ssä tai 67 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, jo suoritettu nuorisorangaistuksen osa on otettava kohtuuden mukaan huomioon uutta rangaistusta alentavana seikkana. Kahden nuorisorangaistuspäivän katsotaan vastaavan yhtä päivää ehdotonta vankeutta, jollei tästä jo suoritetun rangaistuksen osan sisältö huomioon ottaen ole erityistä syytä poiketa.

69 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset työelämää ja työn tekemistä koskevaan perehtymiseen liittyvistä suorituspaikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Ehdonalaisten vapautteen päästetyn valvonta

70 §

Valvontaan asettaminen

Ehdonalaisten vapautteen päästettävä vanki asetetaan koeajaksi valvontaan, jos:

- 1) koeaika on pitempi kuin yksi vuosi;
- 2) rikos on tehty alle 21-vuotiaana;
- 3) vanki itse sitä pyytää; tai
- 4) vanki on sitoutunut noudattamaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 4 §:ssä tarkoitettua lääkehoitoa ja siihen mahdollisesti liitettyä muuta hoitoa ja tukea koskevia ehtoja.

Vanki voidaan 1 momentissa säädetyn es-

tämättä jättää asettamatta valvontaan, jos valvonta on sen tarkoitus huomioon ottaen vangin odotettavissa olevan maasta poistamisen, vakavan sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi selvästi tarpeetonta. Vanki voidaan jättää asettamatta valvontaan myös, jos hänellä ei hänen valvotun koevapautensa ja muun selvityksen perusteella ole ilmeistä rikokseen syyllistymisen riskiä.

71 §

Valvonnan sisältö

Ehdonalaisten vapautteen päästetyn valvonta sisältää valvojan tai apuvalvojan ja tuomitun säännöllisiä tapaamisia. Tapaamisten tarkoituksena on seurata tuomitun olosuhteita ja niissä tapahtuvia muutoksia sekä parantaa tuomitun kykyä elää rikoksetonta elämää. Valvontaan voi sisältyä myös sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia.

Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia, erityisen tuen ja valvonnan tarpeessa olevalla tuomitulla kuitenkin enintään 30 tuntia. Kuukausittainen tuntimäärä voi valvonnan aikana vaihdella sen mukaan kuin valvonnan tarkoituksenmukainen täytäntöönpano edellyttää.

Jos vanki asetetaan 70 §:n 1 momentin nojalla valvontaan, Rikosseuraamuslaitos laatii hyvissä ajoin ennen ehdonalaisten vapautteen päästämistä yhteistyössä vangin kanssa valvontaa koskevan rangaistusajan suunnitelman. Tämä suunnitelma on sovitettava yhteen vankeusaikaisen rangaistusajan suunnitelman kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä vangin koti- ja asuinkunnan sekä muiden viranomaisten, yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

72 §

Tuomitun erityiset velvollisuudet

Ehdonalaisten vapautteen päästetty valvotava ei saa olla valvontatapaamisissa eikä valvonnan täytäntöönpanon edellyttämässä toiminnassa eikä edellyttämässä tilaisuuksissa alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

Jos tuomittu on sitoutunut 70 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun lääkehoitoon, hänen on annettava virtsa- ja verinäytteet, jotka ovat välttämättömiä lääkityksen käytön valvomiseksi ja hoidon turvallisuuden varmistamiseksi. Tuomittu on velvollinen näytteen antamiseksi saapumaan erikseen määrättyyn yliopistolliseen sairaalaan tai erikoissairaanhoidon yksikköön.

73 §

Erityiset valvontamääräykset

Jos tuomittu asetetaan valvontaan 70 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella, hänelle asetetaan velvollisuus noudattaa lääkehoidosta ja siihen mahdollisesti liitetystä muusta hoidosta ja tuesta sekä niiden noudattamisen valvonnasta annettuja määräyksiä.

74 §

Lääkehoitoa tai muuta hoitoa ja tukea koskevan määräyksen rikkominen

Jos 70 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla valvontaan asetettu jättää noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan kirjattuja, lääkehoitoa tai muuta hoitoa ja tukea koskevia määräyksiä, Rikosseuraamuslaitoksen on annettava tuomitulle kirjallinen kehoitus noudattaa rangaistusajan suunnitelmaa.

Jos tuomittu kehotuksesta huolimatta jättää noudattamatta rangaistusajan suunnitelmaan sisältyviä lääkehoitoa tai muuta hoitoa ja tukea koskevia määräyksiä taikka lopettaa lääkehoidon, noudatetaan, mitä 26 §:ssä säädetään.

75 §

Velvollisuuksien törkeän rikkomisen seuraamus

Jos syyttäjä arvioi, että osa jäännösrangaistusta olisi tuomitun 26 §:ssä tarkoitettujen velvollisuuksien törkeän rikkomisen vuoksi pantava täytäntöön, hänen on viipymättä esitettävä tätä koskeva vaatimus sille käräjäoikeudelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt kyseisen rikosasian taikka jonka

tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa tuomitun rikkoneen velvollisuuksiaan 26 §:ssä tarkoitettulla törkeällä tavalla ja jos siihen tuomitun henkilöön liittyvät ja rikkomukseen johtaneet syyt kokonaisuutena huomioon ottaen on erityistä syytä, se voi määrätä jäännösrangaistusta pantavaksi täytäntöön vähintään neljä ja enintään 14 päivää.

76 §

Valvonnan kesto

Jos valvonta-ajan kestänyt vähintään kuusi kuukautta on käynyt ilmeiseksi, että tuomitun elämänolosuhteet ovat vakiintuneet, tuomitulla ei ole ilmeistä rikokseen syyllistymisen riskiä eikä valvonnan jatkaminen ole muutoinkaan tarpeen, Rikosseuraamuslaitos voi valvojan esityksestä lakkauttaa valvonnan.

Valvonta-ajan kestänyt yhden vuoden ja kuusi kuukautta Rikosseuraamuslaitoksen on harkittava tarvetta jatkaa valvontaa tai lakkauttaa valvonta noudattaen, mitä 1 momentissa säädetään.

Valvonnan kestänyt kuusi kuukautta se voidaan lakkauttaa myös 70 §:n 2 momentin mukaisessa tilanteessa, jos tuomittu ulkomaa-laislain (301/2004) 148 tai 149 §:n perusteella on käännytetty tai karkotettu maasta tai on muuttanut vakinaisesti muuhun kuin toiseen Pohjoismaahan tai on pitkäaikaisessa laitoshoidossa sairauden takia. Tuomitun muuttaminen toiseen Pohjoismaahan ei ole lakkauttamisperuste, jos valvonta voidaan järjestää Suomen ja muiden Pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta annetun lain (326/1963) 22 §:n perusteella.

77 §

Lääkehoidon valvonta sekä lääkehoitoa ja muuta hoitoa ja tukea koskevan määräyksen uudelleen harkinta

Rikosseuraamuslaitos sopii lääkehoidon järjestämisestä ja lääkehoitoon liittyvästä veri- ja virtsanäytteen ottamisesta yliopistollisen sairaalan ja erikoissairaanhoidon yksikön kanssa.

Lääkehoitoa ja mahdollista muuta hoitoa ja tukea koskeva määräys on otettava uudelleen harkittavaksi enintään kolmen kuukauden väliajoin.

Lääkehoidon sekä muun hoidon ja tuen valvonnasta ja lopettamisesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen lääkäri. Kiireellisessä tapauksessa myös 1 momentissa tarkoitettussa sairaalassa tai erikoissairaanhoidon yksikössä toimiva lääkäri voi tilapäisesti keskeyttää lääkehoidon. Tieto lääkehoidon väli-aikaisesta keskeyttämisestä välitetään viipymättä Rikosseuraamuslaitoksen lääkärille, joka tekee lopullisen päätöksen lääkehoidosta.

78 §

Lääkärin tiedonantovelvollisuus

Edellä 72 §:n 2 momentissa tarkoitettussa sairaalassa tai erityissairaanhoidon yksikössä toimivalla lääkärillä on salassapitovelvollisuuden estämättä velvollisuus antaa Rikosseuraamuslaitokselle tiedot sen arvioimiseksi, onko tuomittu noudattanut 70 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun lääkehoitoon ja siihen mahdollisesti liitettyyn muuhun hoitoon ja tukeen liittyviä määräyksiä.

79 §

Kustannukset

Edellä 70 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua lääkehoidosta ja siihen mahdollisesti liitetystä muusta hoidosta ja tuesta sekä niiden valvonnasta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista.

80 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset valvontaan asettamisen menettelystä, valvonnan lakkauttamisesta ja 70 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla valvontaan asetetun tuomitun rangaistusajan suunnitelman sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

III OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Täytäntöönpanoon ja ilmoitusten tekemiseen liittyviä eräitä säännöksiä

81 §

Tuomioistuimen ilmoitus yhdyskuntaseuraamuksesta

Tuomioistuimen on ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle ratkaisustaan, jolla se on tuominnut yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen, ehdollisen vankeuden, jonka tehosteeksi on tuomittu valvontaan, tai nuorisorangaistuksen, tallettamalla ratkaisua koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Merkinnän tekemisestä säädetään oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) ja sen nojalla.

82 §

Uusi vankeusrangaistus

Jos syyttäjä päättää syyttää yhdyskuntapalveluun, valvontarangaistukseen tai nuorisorangaistukseen tuomittua rikoksesta, josta voi syyttäjän arvion mukaan olla seuraamuksena ehdotonta vankeutta, syyttäjä voi edellä tarkoitettua yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kieltämiseksi ilmoittaa asiasta Rikosseuraamuslaitokselle. Rikosseuraamuslaitoksen on ilmoituksen saatuaan kieltävä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon aloittaminen tai jatkaminen.

Tuomitessaan aiemmin yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen tuomitun henkilön ehdottomaan vankeusrangaistukseen sellaisesta rikoksesta, jonka tuomittu on tehnyt ennen edellä tarkoitettua yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon päättymistä taikka, jos on kyse valvontarangaistuksesta, rikoksesta, jonka tuomittu on tehnyt ennen ehdonalaista vapauttamista, tuomioistuin voi kieltää aloittamasta tai jatkamasta kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa. Kieltäessään aiemmin tuomitun yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon tuomioistui-

men on määrättävä, että suorittamatta oleva osa kyseistä yhdyskuntaseuraamusta on suoritettava vankeutena.

Päätöstä aiemmin tuomitun yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kieltämisestä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

83 §

Suoritetun yhdyskuntaseuraamuksen huomioon ottaminen vankeusrangaistuksen mittaamisessa

Kun yhdyskuntapalveluun, valvontarangaistukseen tai nuorisorangaistukseen tuomittu tuomitaan uuteen rangaistukseen 82 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa, muuntamisessa noudatetaan samaa vankeuden ja kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen muuntosuhdetta kuin yhdyskuntaseuraamusta määrättäessä on noudatettu. Muuntamisessa päivän osa valvontarangaistusta vastaa yhtä päivää vankeutta. Muuntamisessa noudatetaan tuomitulle edullisinta laskutapaa.

84 §

Täytäntöön pannun rangaistuksen vähentäminen

Jos yhdyskuntapalveluun, valvontarangaistukseen tai nuorisorangaistukseen tuomittu 16 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa muutoksenhaun johdosta tuomitaan vankeusrangaistukseen, Rikosseuraamuslaitoksen on vähennettävä täytäntöönpanovasta vankeusrangaistuksesta määrä, joka vastaa yhdyskuntaseuraamuksena jo suoritettua osaa. Vastaava vähennys on tehtävä, kun tuomioistuin on kieltänyt valvontarangaistuksen täytäntöönpanon, muttei ole määrännyt vankeusrangaistuksena täytäntöönpanovaksi jäävän rangaistuksen pituutta. Jos tuomittu on päässyt valvontarangaistuksesta ehdonalaiseen vapauteen, noudatetaan vastaavasti, mitä vankeuslain 3 luvun 6 §:ssä säädetään erotuksen täytäntöönpanosta.

85 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset täytäntöönpanoasiakirjojen laatimisesta, käsittelystä, sisäl-

löstä ja lähettämisestä sekä eräiden ilmoitusten lähettämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

14 luku

Muutoksenhaku

86 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tuomittu saa vaatia oikaisua Rikosseuraamuslaitoksen päätökseen, joka koskee:

1) 18 §:n 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäystä tai keskeytystä sekä 18 §:n 5 momentissa tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäyksen tai keskeytyksen peruuttamista;

2) 25 §:ssä tarkoitettua kirjallista varoitusta;

3) 32 §:ssä tarkoitettua matkakustannusten korvaamista;

4) 70 §:ssä tarkoitettuun valvontaan asettamista;

5) 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontarangaistuksen rangaistusaikaa.

87 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 86 §:n 1—4 kohdassa tarkoitetuissa asioissa. Mainitun pykälän 5 kohdan päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen ratkaisee Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanojohtaja.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle, yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle tai vankilan johtajalle. Jos kyse on 86 §:n 5 kohdassa tarkoitettua valvontarangaistuksen rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimus toimitetaan täytäntöönpanojohtajalle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön muuhun kuin 86 §:n 5 kohdassa tarkoitettuun valvontarangaistuksen rangaistusaikaa koskevaan päätökseen ei voi vaatia

oikaisua, vaan siitä valitetaan hallinto-oikeuteen, kuten 88 §:ssä säädetään.

88 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan tai täytäntöönpanojohtajan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopirissä aluejohtajan oikaisuvaatimuksen johdosta annettu päätös on tehty. Täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

89 §

Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa

Valitusta käsitellessään hallinto-oikeus on päätösvaltainen yksijäsenenä. Valitusasia on käsiteltävä kiireellisenä.

90 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

91 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 86 §:n 4 ja 5 kohdassa tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päättää.

92 §

Oikeusapu

Tuomitulle 86 §:ssä tarkoitettussa asiassa myönnettävästä oikeusavusta säädetään oi-

keusapulaisissa (257/2002). Mainitun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää. Oikeusavun myöntämisestä päättää tuomioistuin, jos asia on sen käsiteltävänä.

93 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja käsittelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

15 luku

Voimaantulo

94 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

95 §

Kumottavat lait

Tällä lailla kumotaan:

- 1) yhdyskuntapalvelusta annettu laki (1055/1996);
- 2) nuorisorangaistuksesta annettu laki (1196/2004);
- 3) ehdonalaisen vapauden valvonnasta annettu laki (782/2005);
- 4) ehdollisen vankeuden valvonnasta annettu laki (634/2010);
- 5) valvontarangaistuksesta annettu laki (330/2011).

96 §

Siirtymäsäännökset

Yhdyskuntaseuraamisen määräämistä, valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevissa asioissa sovelletaan päätöstä tehtäessä voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen tai vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.

Lain voimaan tullessa vireillä olevan ehtojen rikkomista tai täytäntöönpanon lykkäämistä taikka keskeyttämistä koskevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Haettaessa muutosta ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 10 päivänä huhtikuuta 2015

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*